

Slovenski dom

Ste. 36

V Ljubljani, 13. februarja 1936

Leto 1.

Bivši zunanji minister Hoare postane min. predsednik?

Senzacionalne spremembe v angleški vladi

Eden govori o Nemčiji in njenem oboroževanju

London, 13. febr. Sinoči in danes so se v političnih krogih londonske prestolnice širile vztrajne vesti o spremembah v vladi, ki se bodo izvršile z ozirom na dejstvo, da je postal nujen povratek bivšega zunanjega ministra Hoareja v vlado. Danes jutraj bi moral pa bo dokončno sprejet načrt o oborožitvi Velike Britanije. Angleška vlada bo na danesnji seji sklenila, da bo izdala belo knjigo, v kateri bo pokazala stanje državne obrambe v Angliji. Iz tega poročila bo razvidno, da je zlasti letalska obramba Velike Britanije danes nezadostna in da jo je treba v vsej naglici pomnožiti. Prav tako je treba ojačiti tudi vojno mornarico, ki je edina zanesljiva zaščita za pomorske poti. Kar se tiče podmornic, bo angleška vlada dala takoj graditi večje število novih najmodernejših podmornic, ker je zdaj glede tega orožja šele na petem mestu na svetu.

Edenov govor

London, 13. febr. Včeraj popoldne je govoril v poslanski zbornici minister za zunanje zadeve

Anthony Eden, ki je povdaril, da je glavna njegova zunanjepolitična naloga, da zagotovi veljavo lokarne pogodbe in zagotovi Franciji pomoč, če bi Nemčija morda prelomila 42. ali 43. čl. versajske pogodbe s tem, da bi spet oborožila in utrdila demilitarizirano cono ob Renu. Angleška vlada bo z vso strogostjo pazila na to, da bodo ostali v veljavi vsi členi mednarodnih pogodb, ki so važni za angleško varnost. Lokarna pogodba vsebuje prav za prav samo praktična navodila za izvajanje mirovnih pogodb in jo je treba zaradi tega prav tako držati, kakor mirovne pogodbe same.

S kolonijami ne bo nit

London, 13. febr. o. Za govorom zunanjega ministra Anthonyja Edena je govoril minister za kolonije Thomas, ki je odgovarjal na vprašanja nekaterih poslancev, ki so se nanašala na vse predložene nemške zahteve o kolonijah. Minister za kolonije je povdaril voljo angleške vlade, ki se zdalec ne namerava nikomur odstopiti niti drobca od angleškega ozemlja, naj se nahaja na kateremkoli kontinentu. Anglija bo z vsemi silami delala na to, da ohrani in zavaruje vsa svoja posestva, ker vidi le v tem stanju, kakršno vlada v kolonijah danes, jamstvo za svetovni mir, v drugem

primeru je verjetno, da bodo takoj izbruhnili kolonialni spori. Zlasti je to važno v Afriki, kjer Nemci še zmeraj računajo, da bodo dobili svoje predvojne pravice in posest.

Italijani veseli Hoareja

Rim, 13. febr. Italijanski tisk navdušeno pozdravlja vesti, ki govorijo o vrnitvi bivšega zunanjega ministra Hoareja v angleško vlado. Listi vedo poročati, da bo Baldwin vzel Hoareja vsaj za ministra brez portfelja tudi, če ostane on predsednik vlade. S tem bo uradna Anglija nekako potrdila, da se strinja z zunanjo politiko bivšega ministra, s katerim je tako nenadno pretrgala. — Vsi listi izražajo upanje, da bo Hoare v angleški vladi pomirljivo vplival in da bo ta vpliv razširil tudi na gonjo sankcionističnih držav. S tem bo dokazal, da je edini od angleških politikov videl nevarnost, ki jo utegne v Evropi izzvati tako brezpomembno in banalno vprašanje, kakor je Abesinija. Zaradi nje je prišlo v Evropi tik do vojne, brez ozira na to, da so zaradi politične zmede v Evropi ogromno pridobili boljševiki, ki so postali zaradi nesmiselne angleške politike glavna sila na svetu.

Italijanske izgube.

Štiristo mrtvih danes? Strašno! Kaj naj naredimo z njimi? Razdelimo jih na osem uradnih poročil.

Brodovje odhaja iz Gibraltarja

Gibraltar, 13. febr. V tukajšnjem pristanišču je zadnje dni opaziti veliko živahnost na bojnih ladjah, ki so zasidrane tu že od začetka vojne v Vzhodni Afriki. Vse ladje se pripravljajo na odhod v domovino. Šesto brodovje rušilec je že v celoti odpulilo nazaj, druge ladje in druge skupine pa se že docela pripravljajo na odhod. Vsi orjaki že kurijo kotle, tako da je Gibraltar neprestano v gostem dimu. Vsa povelja glede bodočega gibanja brodovja dobivajo poveljniki posameznih edinic šifrano po radiu. Nekaj večjih bojnih ladij odpluje že danes, ne ve se pa, v katero smer. V splošnem je opaziti, da zadnje dni iz Gibraltarja dosti več ladij odide, kakor pride. Z Atlantskega oceana so se včeraj vrnile nekatere edince, ki pa so v Gibraltarju naložile samo gorivo, potem pa so odplule v neznani smeri.

London, 13. febr. Havas poroča, da je angleška admiraliteta izdal aobvestilo, da se bosta krizarki »Neptun« in »Orion« po poteku svojega odmora v Gibraltarju spet vrnili v obalne skupine angleškega brodovja. Prav tako se vrača domov dosedanja admiralska ladja »Linder«. Zadnje čase so se vršili veliki delni manevri angleškega brodovja, o čemer je poročal v spodnji zbornici prvi lord admiralitete Monsell. Monsell je bil do izjave prisiljen zaradi zahteve delavskih poslancev, ki so hoteli v skupščini izglasovati sklep, da se v zvezi s temi manevri imenuje poseben parlamentarni preiskovalni odbor.

Svet v dogodkih letalska nesreča

Iz Johannesburga poročajo: Letalo »Arlene« last angleškega letalskega društva je v bližini Johannesburga padlo na tla. Dva pilota sta težko, šest potnikov pa lahko ranjenih.

Nesreče ob viharjih

Iz Londona. Slabo vreme zadnjih dni je zahtevalo v Veliki Britaniji 7 človeških žrtev. V prelivu La Manche je več parnikov klicalo na pomoč. Na Themsi se je pogreznil osmerek vsučilšča Reading, ko je delal vaje. En veslač je utonil.

Brez usakdanjega kruha

Iz Aten. Na otoku Mitileni so bili hudi izgredi brezposelnih. Delavci so oplenili in razdeljali več pekarn. Prišlo je do krvavega spopada med vojaštvom, policijo in meščani. Boje se, da se bodo izgredi danes ponovili.

Poljaki proti Židom

Iz Gdine poročajo, da so tankajšnji poljski odvetniki sklenili, da ne bodo več smatrali za svoje tovarše židovskih odvetnikov.

Naši vojaki na tekmi v Chamonixu

Jutri odpotuje naša vojaška smučarska tekmovalna postava v Chamonix na mednarodne smučarske tekme. Tam nastopijo tudi vojaške vrste Italije, Nemčije, Avstrije, Češke, in nekaterih drugih držav. Poleg tega pa tudi civilne vrste številnih narodnosti. Pričakovati je torej v Chamonixu hude borbe, ki bodo tem zanimivejše, ker bodo pokazale kvalitativno stanje vojaških smučarjev različnih držav.

Našo ekipo vodi polkovnik Popovič. Moštvo je pridno treniralo na Pokljuki in se je včeraj vrnilo v Ljubljano. Postava bo ista, kakor je bila ob priliki vojaških tekem MA na Pokljuki, le da bo alpske discipline zastopal Jeseničan Emil Znidar, ki se je med tem — kakor smo že poročali — že vrnil iz Ga-Pa. Po uspehih našega moštva na Pokljuki pričakujemo poročil iz Chamonixa s tem večjim zanimanjem in želimo našim vojaškim tekmovalcem čim več sreče in polno uspehov!

Preveč univerz v Nemčiji

Iz Berlina: Znani nacionalno socialistični pristaši in profesor na univerzi v Heidelbergu Ernest Kriek je začel v časopisu kampanjo, naj se v Nemčiji ukine tretjina univerz. Kriek trdi, da je nastopilo popolno pomanjkanje dobrega naraščanja, kar spravlja v nevarnost mnogo stolic na univerzah, ki jih v bodočnosti ne bodo mogli izpolniti s strokovnjaki. Svoje navedbe dokazuje s tem, da v treh letih med svojimi slušatelji ni našel nič manj kakor enega jurista, ki ga je smatral za res sposobnega, da bi kdaj zasedel docentsko stoličo. Za to zahteva radikalno preobnovo študijskega sistema, ki naj se začne s tem, da se ukine večje število univerz.

Brez poslušalcev

Iz Pariza: Današnjemu predavanju prof. Jezea je prisostvovalo samo 14 slušateljev.

Strahote iz abesinske vojne: rana od Dum-dum krogle.

Sodba v Marsejskem procesu Pavelića bo sodilo italijansko sodišče

Six — En Provence, 13. febr. o. Sinoči ob 20. uri je bila pred sodiščem, ki je sodilo marsejske atentatorje zaradi umora pokojnega kralja Aleksandra I. in francoskega zunanjega ministra Louisa Barthouja, razglášena sodba nad teroristi, ki so to dejanje izvršili. Sodbo je izrekel porotno sodišče. Ker se je glavni atentator Kelemen takoj po groznem dejanju sodil sam, se porota ni mogla postaviti na stališče, da so zločinci docela neposredno udeleženi pri umoru obeh dostojanstvenikov. Zaradi tega je bila sodba milejša, kakor bi bilo pričakovati. Porota je tri glavne obtožence Ivana Rajčiča, Mija Kralja in Zvonimirja Pospisila kot pajdaše atentatorja Kelemana obsodilo na do smrti. V odsotnosti pa so bili obsojeni na smrt idejni povzročitelji tega atentata in cele vrste

Amerika

Prepoved prodaje orožja

Washington, 13. febr. o. Zakon o ameriški nevtiralnosti je odbor za zunanje zadeve v ameriškem senatu raztegnil toliko, da je prepovedal prodajo orožja do 1. maja 1937 vsem državam na svetu, razen srednjeameriških republik, ki stojijo pod neposrednim političnim vplivom Združenih držav in ki morajo imeti močne ter dobro oborožene države, da lahko vzdrže smer svoje politike. Zakon vsebuje nekatere važne določbe glede oblasti, ki jo ima v tem vprašanju predsednik republike. Po teh določilih sme predsednik v mirnem času sam določevati količino vojnega materiala, ki ga sme vojna industrija Združenih držav izvoziti. V teh določilih so tudi odstavki, ki govorijo, kako se mora ameriška vlada vesti v primeru vojne do vojskujočih se držav, v katerih panogah svoje trgovine

mora z njimi pretrgati vse stike. Tudi v tem pogledu daje novi zakon o nevtiralnosti veliko polno moč predsedniku republike, tako da, kadar bo šlo zares, ne bodo prizadeti krogi mogli uspešnega izvajanja tega zakona zavleči z različnimi ustanovami in upravnimi pretevezami, kakor je to po svetu običajno. Poleg določil za izvoz orožja, vojnega materiala in tistih predmetov, ki posredno ali neposredno služijo vojskovanju, so važne zlasti določbe zaradi petroleja. V tem oziru zakon zelo strogo odreja, kaj je dovoljeno in kaj ni dovoljeno, tako da v bodoče velike ameriške družbe ne bodo več mogle obiti kakih petrolejskih sankcij, tako kakor so jih obšle zdaj, ko Italiji prodajajo petrolej po svojih filijalnih družbah.

Neurje nad Bolgarijo

Sofija, 13. febr. o. Iz vse Bolgarije prihajajo vesti o silnih snežnih zametih, ki so divjali predvsem v južni Bolgariji ter ob obali Crnega morja. Iz Varne prihajajo vesti, da je vihar na tamošnji obali naredil ogromno škodo, odnašal hišam strehe ter ustavil in onemogočil ves pomorski obalni promet. Torej je videti, da je divjal nad Bolgarijo podoban orkan, kakor pred nedavnim nad srednjeevropskimi državami in nad Slovenijo. Če vasi v obreznem pasu Bolgarije so ostale brez strehe.

Tisto prebivalstvo ki je bilo navezano na preživljanje od ribjega lova, že skoraj strada.

Železniške nesreče

Iz Custendila poročajo, da se je na progi Carigrad-Sofija zgodila zaradi zadnjih neurij silna železniška nesreča. Vlak je skočil s tira in se razbil po nasipu. Ta nesreča je zahtevala veliko število smrtnih žrtev. Dosedaj so jih dobili 15. O žrtvah in o škodi, katero je povzročilo neurje, poročajo tudi iz vse ostale Bolgarije.

Abesinci zarzeli Gorahaj

Addis Abeba, 13. febr. o. Abesinske čete so v silnem napadu, pri katerem je sodelovalo ogromno število čet vseh vrst, prisilile italijanske posadke, da so morale izprazniti Gorahaj, katerega so Italijani krčevito branili. Gorahaj je važno cestno križišče za vso Abesinijo ter se tu stekajo štiri važne karavanske ceste. Dve prihajata od morja, ena z juga in ena s severa iz prestolnice Addis Abeba. Italijani na ta napad, kakor kaže, niso bili pripravljeni in jih je presenetilo abesinsko število, ker so bili dosedaj vajeni vojskovati se z Abesinci zgolj v malih oddelkih, tako, da se je vse vojskovanje na tem predelu fronte vršilo le v navadnih spopadih vojaških patrulj. Po daljšem času je to edini resni dogodek na abesinskih bojiščih in so bila vsa dosedanja neštetna poročila o zavzetju Makale in Adue zgolj izmišljotina zdogočenih evropskih časnikov. Na severni fronti se položaj zasukal ni popolnoma nič spremenil. Italijani čakajo pred odločilnim korakom ojačeni, katera prihajajo v vsej naglici v Vzhodno Afriko. Na južni fronti pa Graziani polagoma prodira v stari smeri, ne more pa zaznamovati nobenih pomemb-

nejših uspehov. Vojskovanje je v Abesiniji, kakor kaže, zašlo za nekaj časa na mrtvo točko in vlada na obeh frontah skoraj popolno zatišje. Abesinski uradni krogi tudi izjavljajo, da ni videti, da bi Italijani pripravljali v okolici Makale kako večjo stvar, hočejo samo Makale utrditi tako, da bodo vsi Abesinski napori za osvojitve tega mesta brezuspešni.

Addis Abeba, 13. febr. Silno deževje je zadnje dni docela onemogočilo vsako akcijo na obeh frontah. Na severni fronti je nastopilo stalno premirje in tam ni pričakovati v kratkem času večjih vojnih dejanj ter se Italijani samo utrjujejo in prevažajo čete iz Eritreje na južno fronto. Pri Goda Malago se zbirajo velike abesinske čete, prav tako ob reki Sebeli in pokrajini Bali. Vsa vojna sredstva, zlasti pa tista, ki so v zvezi za obrambo pred tanki, dirirajo na južno fronto. Po zadnjih vesteh stoji Italijani 100 km od Sasa Baneha ter zdaj priznavajo tudi abesinski krogi, ki so svoje dosedanje uspehe držali v prav taki tajnosti, kakor svoje poraza.

Leo Chertok, ameriški finančni agent, ki je Abesiniji preskrbel posojilo 75 milijonov dolarjev »za gospodarski napredek«.

Trije ptički so se ujeli

Celje, 12. februarja.

V torek sta bila aretirana v Celju zaradi spletnega suma 32 letni delavec Rudolf S. iz Celja in 50 letni delavec Anton R. iz Teharj. Na policiji so pri zaslišanju teh dveh sumljivih mozarjev ugotovili, da sta imenovana z vednostjo delavca Franca J. iz Stranice ukradla 3. januarja letos trgovskemu pomočniku Francu Regnerju v Celju 2000 Din vredno novo dirkalno kolo. To kolo sta potem prodala omenjenemu Francu J. iz Stranice. Kolesa kakor tudi Franca J., ki je kolo kupil, policija še ni izsledila, upati je pa, da bo kmalu v rokah pravice. Osumljena sta prva dva tudi vloma v sobo hlapca v hotelu "Pošta", dne 1. februarja letos, ko je bilo hlapcu ukradeno: 1 plašč, 1 obleka in 1 par čevljev v vrednosti nad 1000 Din. Oddali so ju v zapore okrožnega sodišča v Celju, kamor jima bo takoj po aretaciji sledili še tretji tovariši, France J. iz Stranice.

In še eden

Istega dne, to je v torek, so v Celju aretirali tudi 31 letnega delavca Alojzija B., ki je bil rojen v Buschhausenu v Nemčiji, pristojen je pa v Zagorje. Alojzij B. je namreč obdolžen, da je dne 13. januarja letos vplnil v stanovanje učitelja Kalan Anice v Razborju pri Zidanem mostu ter ob tej priliki odnesel prilično precej bogat plen: 500 Din gotovine in za 385 Din zlatnine. Alojzij je sicer dolgo tajil ta greh, končno pa je dejanje le

priznal. Tudi njega so oddali v zapore okrožnega sodišča, kjer imajo za take ljudi vedno dovolj rimate na razpolago.

Če stopiš v vrelo žganje

V ponedeljek so pri nekem posestniku v Poljanah kuhali žganje. Pravijo, da je to navadno tudi praznik posebne vrste. Pri tem posestniku se je mudil tudi njegov sosed, 23 letni brezposelni čevljarški pomočnik Albin Jemensek, ki je pa imel to smolo, da je po nesreči stopil v vrelo žganje. Posledica je bila, da se je močno opeklo po levi nogi in so ga morali spraviti v bolnišnico. Malo čudno je pa le, kako je mogoče stopiti v vrelo žganje...

Slamoreznica mu je odtrgala dva prsta na roki. Pri posestniku Jakobu Videmšku na Ostrožnem pri Celju je v torek 64 letni dninar Rojnik Peter razel slamo. Pri delu je vtaknil desno roko tako nesrečno v slamoreznico, da mu je odtrgala dva prsta.

Bolničarski tečaj Rdečega križa se je začel v ponedeljek v Zdravstvenem domu v Celju. V ponedeljkah, sredah in petkih so ob pol 8 zvečer teoretična predavanja. Praktično se bodo udeleženci izvežbali v celjski bolnišnici. Na tečaju predavajo gg. zdravniki celjske bolnišnice in Zdravstvenega doma. Priglasilo se je že nad 60 oseb obojega spola. Tečaj bo trajal dva meseca.

Zločin na mariborskem mostu

Maribor, 12. febr.

Na mariborskem mostu se je pripetil danes opoldne strahovit zločin, kakor jih v našem mestu še malo pomnimo. Vprico več stotih množice, ki je hitela čez most, je bila umorjena 45 letna Terezija Konrad, bivša mariborska branjevka. Brezposelni mežarski pomočnik Ferdinand Knapič iz Maribora ji je brez vsake besede porinil dolg mežarski nož pod pazduho ter jo na mestu usmrtil. Potem je vrzel krvav nož v Dravo ter se napotil čisto mirno naprej do konca mostu, kjer ga je že stražnik aretiral. Dejanje se je izvršilo s tako bliskovito naglico, da so se ljudje šele prav zavedli, ko je že ležala žrtev v zadnjih vzdihljajih v mlaki krvi na tleh, in se je morilec že oddaljil. Vsaka pomoč, ki so jo skušali pasanti nuditi zabodenim ženski, je bila zaman, ker je v nekaj minutah izdihnila. Dogodek je povzročil v mestu ogromno razburjenje. Od vseh vetrov so vrel skupaj ljudje na most, na katerem je ležalo truplo nasrečne žene, pokrito s starim kocem. Večji oddelci policije je komaj razganjal radovedneže, ki bi bili drugače zaprli most za ves promet. Morilec so danes popoldne na policiji zaslišali. Izjavil je, da je gojil do Konradove že nekaj let silno sovraštvo. Pokojna njegova mati Ana Knapič je bila branjevka na trgu ter se je dobro poznala s Konradovo. Mati se je dala zavarovati pri Ljudski samopomoči za 22.000 Din. Ko pa je leta 1932 zbolela ter ni več služila, ni mogla plačevati premij ter je odstopila zavarovalno polico Konradovi pod pogojem, da jo lahko njen sin vedno nazaj kupi. Če pa je ne bi mogel odkupiti, mu mora Konradova po smrti zavarovanje izplačati 5000 Din. Prejliani je Knapičeva res umrla in Konradova je dobila izplačanih 20.000 Din posmrtnice. Tedaj pa se ni hotela več spomniti dogovora in ni izročila Knapiču niti dinarja. To ga je silno bolelo, tem bolj, ker je moral plačati pogreb materin. Parkrat se je pravdal zaradi tega denarja, pa zastonj, kar je njegovo sovraštvo še povečalo. Ko je danes dohitel Konradovo na mostu, je v silni besnosti postal čisto zmeden, da je planil z nožem nad njo ter jo zaklal. Morilec je policija danes oddala sodišču, truplo nesrečne Konradove pa je bilo prepeljano v mrtvašnico na Pobrežje, kjer ga bodo jutri raztelesili.

Skrivnost sleparja Bena Alterja - razkrita

Na podlagi fotografij so ga razkrinkali ter se pise v resnici Avgust Sabec.

Maribor, 13. februarja.

V znani mariborski poštni aferi je nastopil nenaden preobrat. Ze v prejšnjih naših poročilih smo naglašali, da ima Bena Alterja, ki si ga je slepar svojil, gotovo ni njegovo pravo. Tega mnenja je bila tudi policija, ki je razposlala na vse večje policijske enice v državi in v bližnjem inozemstvu fotografije in prstne odtise premetnega sleparja. Včeraj je prišel odgovor iz Zagreba. Zagrebška policija javlja, da predstavlja slika najbrže nekega zasebnega uradnika Avgusta Sabca, ki je doma iz Dibuša pri Mariboru, kjer je bil njegov oče učitelj. Danes je policija zaslišala nekatere osebe, ki Sabca poznajo in tudi te so ga po slikah prepoznale. Sedaj jih bodo še konfrontirali z Benom Alterjem, ki se nahaja v preiskovalnem zaporu okrožnega sodišča. Nastane vprašanje, zakaj je Avgust Sabec tako krčevito prikrival svoje ime. V policijskih krogih prevladuje mnenje, da je imel za to tehtne vzroke. Ali je imel na postji res pomagaca, ki ga noče izdati, ali pa ima na vesti kake velike druge pregrehe, zaradi katerih ga zasledujejo oblasti. Če bi bil sojen kot Bena Alter, bi bil obsojen samo zaradi prevare poštne uprave za 15.000 Din, če ga bodo pa sodili kot Avgusta Sabca, pa bo moral najbrž trpeti še za druge pregrehe, ki jih je zakrivil pod svojim praviim imenom. Konfrontacija z ljudmi ki Avgusta Sabca poznajo, bo prinesla več jasnosti v zamotano afero, poleg tega pa bo intenzivna preiskava, ki jo policija se vrši, spravila na dan morda še druge zanimivosti.

Na Kapli pogrešajo pos. Kozjaka 10 mesecev

Njegovega sina, pa so sedaj aretirali zaradi suma, da je očetil ubil.

Maribor, 12. februarja.

Ogromno pozornost je vzbudila v dravski dolini aretacija posestniškega sina Antona Kozjaka s Kaple nad Brezjem. Pred večerajšnjim so ga odgnali orožniki v sodne zapore zaradi suma, da je ubil svojega lastnega očeta. Vsa dravska dolina je namreč že 10 mesecev z velikim zanimanjem spremljala poizvedovanja orožnikov in domačih za posestnikom Antonom Kozjakom iz Kaple, ki je lani dne 29. aprila odšel od doma na Brezno ter so ga na poti še mnogi ljudje videli, domov se pa ni več povrnil in tudi niso od tedaj našli nobene sledi več za njim. Stari Anton Kozjak je bil pred mnogimi leti zapleten sam v zagonečen zločin. Obdolžen je bil, da je požgal in umoril svojega lastnega brata. Zaradi tega dejanja je bil obsojen od mariborskega sodišča na 10 let roboj, ki jo je odslužil v mariborski kaznilnici. Doma mu je gospodarila žena s sinom Antonom, ki je izviral iz prvega zakona. Anton je bil lahkomišen fant, ki je rad zapravljil ter je jemal za tako življenje sredstva iz očetovega gozda. Ko se je oče povrnil iz ječe domov, je zahteval račun in denar za prodan les, ki ga je pa sin že zdavnaj pognal po glju. Zaradi tega je prišlo med očetom in sinom do hudi hprepirov, ki so prenehali šele, ko se stari Kozjak ni več povrnil na dom. Značilno je, da je začel sin takoj naslednjega dne, ko je stari Kozjak odšel od doma, zopet prodajati les iz očetovega gozda, kakor bi bil vedel, da očetja ne bo več nazaj. Mem ljudmi se je mnogo šušljalo, da je sin zapleten v skrivnostni nestanek očeta in sedaj je to šušljanje dobilo z aretacijo mladega Antona Kozjaka stvarne oblike.

Z nožem nad upnika

V vasi Bratinji pri Požarevu se je več kmetov zbralo na gostijo, pri kateri sta bila navzoča tudi Ljubomir Maksic in Zivko Stefanovic. Ko je padel mrak, sta oba odšla proti domu v Kasidol. Med pogovorom je beseda nanesla tudi na dolg v znesku 1000 Din, ki jih je Ljubomir pred časom posodil Stefanovicu. Slednji ni hotel na noben način priznati te obveznosti, na kar se je razvil med njima razburljiv prepri. Ogorečen je Ljubomir skočil nad Zivka in ga s pestjo udaril po glavi. Napadeni Zivko pa je pograbil za nož, se zaletel v svojega protivnika, ga podel na tla, mu stopil na prsa in ga z nožem tako obdelal, da je Ljubomir po kratkem času izkrevnel in izdihnil.

Ali res obstoja hiperprodukcija inteligence

Nova tehniška uredba, ki je stopila v veljavo z letošnjim letom, je močno vznemirila akademike in znova osvetlila pereče probleme naše akademske mladine. Naj mi bo dovoljeno, da seznanim tudi našo javnost s temi problemi, ki niso samo interna zadeva nas študentov-tehnikov, temveč so ozko povezani z bodočim razvojem našega narodnega gospodarstva.

Ne morem se na tem mestu poglobiti v vprašanje šolnin, ki krivično zadevajo vse akademike in ki kot sredstvo plutokratske selekcije onemogočajo manj premožnim študij na univerzi. Koliko talentov je ostalo na ta način neodkritih, obsojenih na duhovno sterilnost, vse to pa zaradi borih par milijonov letnega fiskalnega dohodka (morda bo nekoč statistika poročala o tem v suhoparnih,

a zato nič manj zgovornih številkah).

Poleg teh težkoč, ki so skupne vsem akademikom, pa larejo nas tehnike še težave, ki so v zvezi s strokovnim študijem, kot so to: laboratorijske takse, nabava dragih instrumentov itd.

Vse te težkoče pa je neznosno povečala nova tehniška uredba, ki degradira dosedanja svobodni akademski študij na

tekmo v hitrostnem risanju.

Na prvi pogled izgleda ta uredba kot dobrohotni poizkus pospeševanja študija, toda kdor pozna finančne razmere naših slušateljev, ve, da itak vsakdo skuša v interesu lastnega žepa čim prej dovršiti študije. Vidimo torej, da je ta do-

Rumunski fin. minister Antonescu in franc. Bonnet.

Radio prenosi iz Ga-Pa

Jesenice, 11. februarja.

Gotovo bo ljubljanska radio postaja potrdirila, da je v vsej Sloveniji, če ne celo v vsej državi razmeroma največ radioabonentov na Jesenicah. Kakor znano, imajo Jesenice dve pošti, in sicer posto na kolodvoru in posto na Savi, ki ima naslov Jesenice-Fuzine. Pri obeli pošti je prijavljenih okoli dvesto petdeset radioaparatorov. Saj so pa tudi povsod videti preprežene antene. Ker je med zastopniki jugoslovanskega zimskega športa v Ga-Pa največ Jesenčanov, je razumljivo, da je zanimanje za poročila silno veliko. Vsak večer se pri prijateljih zbira jesenjski športni svet ter poslušaj, kaj mu povedo iz daljave. Razočarani pa so bili lastniki manjših aparatov, ki so navezani samo na ljubljansko oddajo, ko so preteklo nedeljo poslušali oddajo iz Ljubljane. Saj je bilo to, kar je bilo tam povedano, že znano šolarjem meščanskih šol, ne pa dozorelim športnikom. Istotako zelo slabo vpliva na poslušalce, ko jim ljubljanska postaja oddaja napačna poročila, titoča se uspehov, kar se je od prejšnjega petka že ponovno pripetilo. Kakšno razočaranje, ko sledi vse drugačna napoved iz Ga-Pa kot pa ga pove Ljubljana.

Zato prosijo zlasti oni, ki imajo v svojih domovih male sprejemne aparate, naj bi bila prihodnjo nedeljo oddaja v Ljubljani brezhibna, točna in resnična. Ker bodo ta dan v Garmisch-Partenkirchenu skakali večinoma sami Jesenčani, kajti tudi Palme je po rodu z Jesenice, bo zanimanje za izid silno in že danes se tovariši priporočajo, da bodo lahko prišli k aparatom svojih tovarišev.

Tatvine koles se množijo

Tako-le se glasi zadnje poročilo ljubljanske policije (bralci morda še niti ne vedo, da v Ljubljani novinarji ne smejo sami iskati policijskih informacij. Vse jim na policiji napišejo in samo to se sme objaviti. Gorje uradniku, ki bi dal poročevalcu kako informacijo. Tako je v Ljubljani...):

»Pričakovati je bilo, da se bodo z registracijo koles omejile, če ne ne preprečile tatvine. V praksi se je pa pokazalo, da to tatovendarle ne ovira pri tatvinah. Tatvine koles se vsrjšo slej ko prej, zlasti pa po mestih. V nekaterih slučajih se tatovi skesajo ter pustijo kolo ležati v kakem jarku, ali pa v gozdu, potem ko so ga precej obrali posameznih delov. Na upravo policije prihajajo tako iz Ljubljane, kakor iz dežele dnevno mnoge ovadbe o tatvinah koles, zato bi bilo dobro, da varnostni organi na deželi posvetijo kolesarjem posebno pozornost.«

Mi bi k temu samo še pristavili: Ljubljanska policija ima več svojih posebnosti, ki jih srečamo samo v Ljubljani: uvedla je na svojo roko registracijo koles; uvedla je na svojo roko brez vednosti mestne občine poseben cestni policijski red; novinarjem pa je preprečila direktne informacije pri pristojnih policijskih uradnikih ozir. stražnikih. In tako dobivajo novinarji le bilene (ti se izdajajo sredi predpol, in n. pr. za naš list sploh ne pridejo v postev), ki so pisani za vse liste enako. Iz teh biltenov črpajo novinarji potem vso policijsko »kroniko«.

Toda pogledjmo — kar je bolj važno — efekt vseh teh policijskih odredb: po registraciji koles se tatvine koles množijo, po uvedbi cestnega reda je karambolov vedno več in po omejitvi poročevalske možnosti je splošna kriminalistika narasla...

Političen požar

Nocoj ponoči je gorelo v vasi Jezero, občina Tomišelj. Pogorelo je kozolec posestniku Lipovcu Jožetu, ki je nekaj dni pred občinskimi volitvami, katere so se vršile 19. jan. letos, dobil grozljivo pismo, da mu bo pogorel kozolec, če bo šel voliti JRZ. Nocoj se je to zgodilo. Ogenj se je pa razširil tudi na kozolec posestnika Petelina, ki je pa ob priliki občinskih volitev najbolj živahno deloval proti JRZ. Naj razmišlja, o tem, kdor hoče...

Kdo bo odgovoren?

Pod tem lepim naslovom nam je današnje jutro spet enkrat priznalo ekzistenco, do katere nam je v začetku skušalo vsako pravico odrekat. Zdaj smo našli celo tako milost v njegovih očeh, da nas večkrat citira v bolj ali manj umestni zvezi, kakor mu pač narekujejo njegova enodnevna politična in moralna stremjenja. Tega jutrovega napredka smo vsa, kor veseli. Vidimo iz tega njegovega nehanja, da le ni res, kakor bi hoteli nekateri nezadovoljniki v dravskem raju, ki pravijo, da je glasilo edinih Jugoslovenov na svetu docela sterilno in zaverovano v svoje nacionalistične enačbe. Glede odgovornosti, kakaj je dravski raj prišel na psa, celo v bolnišnicah in blaznicah, in glede tega, kdo bo to odgovornost nosil, smo si mi docela na jasnem. Odgovor je preprost: Tisti, ki je kriv, da je temu tako, in tisti, ki bo kriv, da bo temu tako ostalo. Za ugotavljanje krivcev je pa treba predvsem preteklosti, ne bodočnosti. Dravsko nacionalistično in socialno preteklost pa ima jutro zapisano v svojih predalih iz let edino zveličavnega jugoslovenarstva. Naj torej tam išče osebkov za to odgovornost. Sprič bistroumnosti, ki jo kaže edina zanimiva jutrova rubrika, to je tista, kjer prodaja tujo modrost v izrekih, mu taka naloga pač ne bo težka.

Strahovalci Slovenskih goric obsojeni

Maribor, 12. febr.

Ob pol 2 popoldne se je danes končala razprava proti deveterim strahovalcem Slovenskih goric, o katerem smo že poročali. Razpravo je vodil vss. Lenart, votanta sta bila dr. Koritnik in Kolšek, obtožbo pa je zastopal držav. pravnik dr. Hojnjak. Vsi obtoženci so bili pri razpravi precej mehki. Edini Znidarski je tajil, da bi bil trgovcu Hermanu ob neki drugi priliki ukradel še 18.000 Din. Končno je padla sodba: Rudolf Znidarski je dobil 3 leta roboje in 4 leta izgube častnih pravic, Alojz Kolar je obsojen na 2 leti strogega zavora. Zemljij Matija na 7 mesecev strogega zavora, Kranjc Franc 10 mesecev strogega zavora, Fras Karol 3 mesece strogega zavora pogojno 2 leti, Kotrevec Karol 3 mesece strogega zavora in tri leta izgube državljanstvih pravic, Kolar Alojz 1 leto strogega zavora in tri leta izgube častnih pravic, Rakusa Peter 4 mesece strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic, proti 15 letnemu fantulinu, ki se je nahajal v družbi teh nepridipravov ter se je udeleževal njihovih tatinskih pohodov, pa je bilo sodišče milostno ter ga je poslalo samo na odpust na preizkušnjo za dobo enega leta.

Vremenska poročila

Bistrica-Boh. jezero: —12, jasno, mirno, snega 7 cm.

Kranjska gora Rateče-Planica: —15, barometer miren, jasno, mirno, 40 cm pršica, smuka dobra.

Vršič-Krnica-Tamar: 100 cm snega.

Planica Dom Ilirije: —15, jasno, severozahodni veter, na 42 cm podlagi 22 cm pršica. Smuka idealna. Drsalnice uporabno, prav tako tudi skakalnica.

Pohorje: Maribor, kočja in Pohorski dom: —15, jasno, mirno, na 20 cm podlagi 30 cm pršica.

Ruška kočja: —18, jasno, vetrovno, na 45 cm podlagi 30 cm pršica, smuka izborna.

Mozirška kočja: —7, jasno, mirno, na 100 cm podlagi 10 pršica.

Celjska kočja: smuka neugodna, ker je premalo snega.

Peca: —14, jasno, mirno, na 110 cm podlagi 30 cm pršica. Smuka izborna.

loča le sredstvo za onemogočanje hiperprodukcije inteligence, ki bi mogla zasesti mesta, na katerih sede danes tudi ljudje s pomanjkljivo strokovno izobrazbo, a močnim zaledjem.

Nadalje predvideva nova uredba specializacijo študija, a to le v Belgradu in delno v Zagrebu. Kaj to pomeni, ve vsakdo, v trenutku, ko bodo v Belgradu in Zagrebu diplomirali prvi inženjerji specialisti, bodo avtomatično, in to po pravici, zastopali absolutni ljubljanske tehnike, ki izgubi s tem pravico do vsega.

Iz tega je razvidno, da je jedro vsakega problema hiperprodukcija inteligence in to predvsem slovenske inteligence. Če pa imamo pred očmi dejstvo, da je v Jugoslaviji zaposlenih na tisoče inozemskih inženjerjev in tehnikov, ki imajo v rokah življenjski živec našega gospodarstva in nas stanejo vsako leto težke milijone, potem se moramo pač zavedati, da pri nas o kaki hiperprodukciji tehniškega narasčaja sploh ni govora. Kot narod, ki je dal človeštvu genije kot so Vega, Tesla in Pupin, ne smemo pustiti o sebi očitka, da smo nezmogljivi upravljalci in graditelji svoje industrije, predvsem pa tudi naša varnost zahteva, da se tehnično popolnoma osamosvojimo.

Zato zahtevamo, da se s primerno ureditvijo šolnin, udelitvijo domačih in tujih študentov v bogato dotacijo institutov omogoči študij vsem nadarjenim in sromahnim študentom. Ti bodo nato v plemeniti medsebojni borbi uresničili selekcijo po sposobnostih, ki bo v korist celotnemu razvoju. Da se denar, izdan v take svrhe, bogato obrestuje, nam kaže primer zaposlitve, ki je že od nekdaj vzgajajo na ta način svojo intelektualno elito.

Občni zbor lovcev

V torek zvečer so imeli v dvorani hotela »Metropol« svoj redni občni zbor člani ljubljanske zelene bratovščine. Občni zbor je vodil predsednik dr. Bevk, ki je najprej pozdravil došlo članstvo ter zlasti odposlanca Ribarske zveze in Strelske družine. Nato je podal svoje predsedniško poročilo o poslovanju društva v prejšnji poslovni dobi. Enako je podal predsednik tudi tajniško poročilo, ker je tajnik med letom odstopil.

Ko sta bili obe poročili odobreni, je nastala precej živahna razprava o novem lovskem zakonu. Nekateri govorniki so podali k novemu zakonu nekaj prav posrečenih misli. Dr. Novak je podal nato blagajniško poročilo, iz katerega posnemamo da ima društvo okrog 100.000 Din premoženja. Na predlog nadzorstva je bila nato podeljena dosedanjemu odboru razrešnica. Pri volitvah je bil izvoljen v glavnem dosedanj odhor z dr. Bevkom kot predsednikom.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 13. februarja: Sv. Katarina.
Jutri, petek, 14. februarja: Sv. Valentin.

Kaj bo danes

Sentpeterska prosveta: Fantovski odsek ob 8 zvečer.

Jakopičev paviljon: Zadnji dan razstave angleških fotografij.

*

V ponedeljek, dne 17. t. m. bomo slišali v Filharmonični dvorani prvo izvedbo Bachovega klavirskega koncerta v Ljubljani. Klavirski solo-part bo igral izredno nadarjeni pianist R. Gallatia, gojence visoke šole ljubljanskega drž. konservatorija. Orkestralni del pa izvaja pomnoženi orkester ljubljanske Radio-oddaje postaje pod vodstvom dirigenta dr. M. Sijanca. Koncert spada v okvir ljudskih simfoničnih koncertov, zato so cene izredno nizke. Sedeži po 10 Din, stojišča po 5 Din in se dobe v knjigarni Glasbene Matice. Začetek točno ob 21.

O bosansko-hercegovaških planinah je pod okriljem SPD predaval v torek zvečer v dvorani Dejavskih zbornice znani alpinist inž. Jovo Popović iz Sarajeva. Predavatelja je predstavil poslušalcem tajnik SPD g. dr. Brilej. V svojem lepo izdelanem predavanju je nato inž. Popović poudaril, da je le malokje v Evropi ostala narava tako nepokvarjena, kakor baš v Bosni in Hercegovini. Nato je s pomočjo okrog 100 krasnih diapozitivov povedel poslušalce preko najlepših predelov. Predavanje je doseglo v vsakem oziru svoj uspeh. Le s strani občinstva bi bilo želeli več udeležbe, kajti predavanja, kakor je bilo inž. Popoviča, so v Ljubljani redka.

Razstava angleških fotografij bo odprla samo še danes do 10. Doselej je razstavo obiskalo več tisoč oseb, pod vodstvom učiteljev pa tudi več ljudskošolskih razredov. To je najboljši dokaz, da je prireditelj posrečena in da ne sme noben ljubljanečan zamuditi prilike in opustiti obisk razstave. Danes je zadnji dan!

Lipov čaj je pijača, ki sedaj gotovo marsikomu prav pride. Posebno tistemu, ki ima nahod ali je sicer prehlajen. Navadni zemljani se zadovoljijo z navadno porjico, kvečjemu se založijo z lipovim cvetjem, za kak teden ali mesec naprej. Neki uzmovci pa je bil drugega mnenja: odnesel je kar 100 kg lipovega cvetja, ko je vionil v skladišče v Vošnjakovih ulici. Ukradeni cvetje je bilo vredno 2000 Din. Sedaj bo tat cvetje gotovo hotel spraviti v denar, kajti sam vsega čaja, ki si ga bo lahko s tem cvetjem skuhal, gotovo ne bo mogel popiti.

Kletarski tečaj. V torek, 18. t. m. se bo vršil na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu enodnevni kletarski tečaj. Na tečaju se bo poučevalo teoretično in praktično. Tečaj traja od 8 do 12 ur od 14 (2) do 17 (5). Kdor se hoče tečaja udeležiti, naj se prijavi ravnateljstvu šole na Grmu, odnosno naj se navedenega dne javi pri tečaju.

*

Gledališče

Drama.

Začetek ob 20.

13. febr., četrtek: »Tuje detec. Red C.
14. febr., petek: »Zaprlo.
15. febr., sobota: »Pesem s cestec. Red B.

Opera.

Začetek ob 20.

13. febr., četrtek: »Prešmentani grad. Red C.
14. febr., petek: Ob 15: »Kraljičin ljubljeneec. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 5 do 10 Din. Izven. — Ob 20: Plesni večer Mercedes Goritz-Pavlič. Izven. Znižane cene.

*

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 13. februarja, 12. Simfonične suite (plošč.). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Na-poved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Zabavna ura (Radijski orkester). — 14. Vremenska napoved, bormi tečaj. — 18. Koncert za naše male (Radijski orkester). — 18.40 Slovenska za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Sokolsko predavanje. — 20. V. ura slovenskih skladateljev: Jos. Klemenčič — koncert dilaškega zbor-a škof. gimnazije iz St. Vidu nad Ljubljano, vmes predavanje o skladatelju Josipu Klemenčiču (g. Zorko Pradelov). — 21. Skladbe iz založbe Bosworth, Leisnig (izvada Radijski orkester). — 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15 Podoknice in uspanke (plošč.). — Konec ob 23.

Drugi programi:

Četrtek, 13. februarja, Belgrad: 19.30 Zenski kvartet. — 20. Simfonični koncert orkestra kraljeve garde. — 21. Radijski orkester. — Zagreb: 20. Prenos iz Bel-grada. — 22.15 Plesna glasba. — Dunaj: 19.40 Vojška godba. — 20.30 Riesenlova igra »Sveta laž«. — 22.10 Wagnerjeva ura. — 22.25 Jazz. — Budimpešta: 20. Meskova igra »Svilena rutica«. — 20. Petje in klavir. — 25. Plošče. — Trst-Milano: 20.35 Malpieroova opera »Julij Cezar«. — Rim-Bari: Leharijeva opereta »Ve-sela volava«. — Praga: 19.30 Simfonični koncert. — 20.10 Čehoslovska drama Zgodovina žanjilca nepotrebnega človeka. — 22.30 Laska glasba. — Bratislava: 20.10 Tatarske pesmi. — 20.35 Pihala. — 21.30 Ko-morna glasba. — 22.45 Laska glasba. — Varšava: 20. Komedijska »Midva in smoking«. — 21. Radijska igra »Kriša«. — 21.35 Rybickoga pesmi. — 21.55 Haydnovi kvarteti. — Vsa Nemčija: 17.40 in 22.30 Prenos iz Ga-Pa. — Berlin: 20.30 Starti in novi Berlin. — Königsberg-Lipsko-Stuttgart-Monakovo: 20.10 Mozartova opera »Gravitev v Serailu«. — Hamburg: 20.10 Plesni večer. — Köln: 20.10 Odhod karneval. — Frankfurt: 20.10 Brandts-Buysova opera »Krojač iz Schönau«. — Bernminster: 19.30 Kulmanova opereta »Cesarica Jo-hanna«.

Sočuvstvujmoča žena:

»škoda Viktor, da si se z avtomobilom tako razbil, da ne moreva na pustni ples. Toda — kaj ne bi mogel iti kljub temu tja maskiran kot erotska mumija?«

Pravda o postrvih

Ljubljana, 13. februarja.

Tone P. je krepak, 22-leten gozdar, doma v Zgornjem Grabnu pri Gorjah. Rad lovi postrvi v Radovni, kjer ima svoj ribarski revir KID. Zato je že večkrat stal pred kadijem. Zadnjič je imel smolo. Bilo je 28. julija lani, ko je zopet držal ob bregu Radovne trnek v vodi, da bi kaj boljšega ven potegnil. Sam pravi, da ni nameraval postrvi prodajati na Bledi in tako delati konkurenco profesionalnim in koncesioniranim ribičem, ki imajo lov v zakupu. Svečano je zadrževal, da je lovil ribe samo, da bi jih sam snedel.

Pri poslu ga je zalotil ribiški čuvaj. Tone je pobegnil. Pozneje ga je dobil, kako je sušil suknjičeve žepce. Zaradi rib je bil najprej obsojen v Ljubljani pred sodnikom podčimom na 3 mesece navadnega zapora. Tone s sodbo ni bil zadovoljen. Napravil je priziv. Obsojen je bil sprva po znamenitem § 322, k. z., po katerem se sodijo ljudje, ki so si prilaistili stvari brez lastnika. Ta paragraf prihaja sedaj v praktično uporabo pri sodiščih zlasti za lovške in ribje tatvine, to je proti divjim lovcem. Proti temu paragrafu nastopajo lovci z vsemi borbenimi sredstvi in zahtevajo strožje kazni za divje ločve.

Tone, nezadovoljen s sodbo, pa se imel pri

Koncert komornega kvarteta iz Dresdona

Potem ko smo v nabito polni dvorani pred dobrimi tremi tedni slišali izborni Praški kvartet, se nam je predstavil v ponedeljek, 10. februarja t. l. v filharmonični dvorani Draždanski komorni kvartet v sledeči sestavi: I. violina Fritsche Gustav, II. violina Schneider Fritz, viola Hoffmann-Stirl Gottfried, čelo Bülow Georg Ulrich.

Ta kvartet je v Ljubljani že nastopil. Pred leti je izvajal v uminski dvorani poleg drugega tudi Regerja in Hindemitha, torej sodobnejša dela. Tokrat nam je podal klasika J. Haydna (op. 3, F-dur), klasika na prestolu v romantiko L. v. Beethovna (op. 95, F-mol) in romantika A. Dvořáka (op. 95, F-dur).

Z največjo elementarnostjo in muzikalno globino so podali svojega rojaka Beethovna. Z nekoliko manjšim razumevanjem so bravurozno in učinkarsko zaigrali napol slovenskega Haydna, ki je bil t. točka sporeda. Drugi stavek te skladbe Sere-andante cantabile je del poslušalstva, ki ga poredkoma vidimo na glasbenih prireditvah, sprejel s hrupnim ploskanjem in s tem pretrgal nit do-jemanja, ki je potrebna za celotno doživljanje posameznega kvarteta. To kaljenje glasbenega doživljanja se je ponavljalo med vsem sporedom. V zadnji točki smo slišali Čeha Dvořáka, ki so mu dali svoj-stveno a logično interpretacijo.

Šved Larsson priporil zlato kolajno

Včerajšnji dan zimskih iger je zopet prinesel Norvežanom in vsem nova presenečenja. Nemci so postavili program tako preračunano, da se vedno bolj slopnjuje, čim bolj gre h koncu. Tek za kombinacijo in samostojno na 18 km, odločilna vožnja z četrtoosedmimi bobom, hitrostno drsanje na 5000 metrov in hockey-tekma med Anglijo in Nemčijo so bile točke, ki so večerjale vsa Pa in deset tisoče gostov spravile v nervoznost. Ob osmih zjutraj so se pričela končna tekmovanja v

V vožnji z bobom

Kakor je znano, je treba progo prevoziti štirikrat. Že po prvih dveh vožnjah prvega dne je bilo vidno, da so Švicarji največji favoriti za prvo mesto. Danes so to zaupanje tudi popolnoma potrdili. Na progi, ki je dolga 1525 m in ima višinsko razliko 129 m, so dosegli čas v drugi vožnji najboljši čas na tej progi z 1:18.11. S tem časom se je druga švicarska četvorka sigurno placirala na prvo mesto, ki je za vse štiri vožnje porabila 5:19.85. Srebrno kolajno si je priporil švicarski bob št. 1 s časom 5:22.73; tretji so bili pa Angleži, ki so bili komaj za dobro sekundo slabši. Sledijo še Ameri-ka V., Belgija II., Amerika I. in sedma Nemčija.

Za te vožnje je vladalo veliko zanimanje; na najopasnem »bavarskem ovinku« se je pripetila Romanov nesreča. Vrhlo duha prisotnosti kmarja je treba pripisati, da ni bilo več nesreče. Na ovinku je namreč bob zadel v ograjo in vsi štiri Romanovi so v lepem roku odleteli iz bobu, bob sam pa je zdrvel brez posadke skozi cilj. Od romunskih tekmovalcev se ni nihče poškodoval.

Ob devetih se še nadaljevala tekme

V umetnem drsanju

v zimskem stadionu. Danes so tekmovala dame v obeh vrstah likih. Zmagala je seveda Sonja Henie z 251.16 točkami. Bila je nedosegljiva. Sledijo ji Ang-ležinja Cecilia Colledge z 219 točkami, Belgijka Liselotte Landbeck, Švedinja Vivian Hultén in Ang-ležinja Butler, šesta je Američanka, sedma Nem-ka, osma, deveta in deseta pa zopet Avstrijke.

Ob isti uri se je vršilo na Riesser See tekmo-vanje

V hitrostnem drsanju

na 5000 m. Po Ballangrudovi zmagi na 500 m je bilo jasno, da je Ballangrud v odlični formi in da bo premagal tudi on na 5000 m. In res je priporil Norvežanom drugo zlato kolajno s sijajnim časom 8:19 in s tem postavil novi olimpijski rekord. Svoj včerajšnji neuspeh na 500 m so Finci popravili s svojimi zastopnikoma Vaseniusom 8:23.3 in Ojala 8:30.1. Četrtri je bil Nizozemec Langeding 8:32. peti Avstrijec Maks Stiepl, šesti pa Finec Blum-quist.

Ob desetih se je pričel

Tek na 18 km

ki so ga tekl ob enem kot samostojno disciplino in za norveško kombinacijo. Proga je bila najtežav-nejša med 11 in 18 km, kjer je najbolj kritična točka za vsakega tekmovalca. Start in cilj je bil v olimpijskem stadionu. Startalo je skupaj 126 tek-movalcev. Zanimanje za ta tek je bilo izredno ve-liko in so bili postavljeni radio-mikrofoni na vsej progi, ki so ves čas javljali potek tekme. Tekma sama je bila pa veliko presenečenje za Norvežane, ki so mislili, da bodo s svojim zastopnikom Od-bjornom Hagenom zasedli sigurno prvo mesto. Si-ker je Hagen tekmoval za norveško kombinacijo, ampak ta tek je bil prestižno vprašanje na Norve-žane, da so vendar še gospodarji na vseh progah smučkega teka. Račun jim je pa prekršil Šved Eric Larsson, ki je s časom 1:14:38 prehitel Hage-na za več kot za minuto. Je to izreden uspeh Šve-dov, ki so si s tem priborili prvo zlato kolajno na letošnjih olimpijskih igrah. Navdušenje za Šveda Larssona je bilo med švedsko kolonijo v Ga-Pa iz-redno in je Larssonu k njegovemu uspehu čestital celo švedski princ Gustav Adolf, ki se trenutno vidi v Garmischu. Sicer so se pa tekmovalci delili

ljubljanskem apelacijskem sodišču delno smolo. To sodišče je sicer razveljavilo sodbo, prvega sodnika in vso zadevo odkazalo malemu kazens-kemu senatu okrožnega sodišča. Visoka instanca se je postavila na stališče, da je z divjim lovom v subjektivnem pogledu rečeno zdru-žen nagib koristoljubja, torej nagib, ki je se-stavni del dejanskega stanu § 314, k. z. Torej je divji lov na ribe — prava tatvina. Ker je bil Tone že dvakrat kaznovan zaradi tatvine na strogi zapor, je za presojo pristojen mali senat.

Tako stališče je zavzelo apelacijsko sodišče. Tako, ko je stopil novi kazenski zakon v ve-ljavno, je stol sedmorice v Zagrebu zavzel v vprašanju divjih lovov drugo stališče, namreč to, da je treba taka dejanja kaznovati po milem § 322, k. z.

Državni tožilec dr. Fellacher je zagovarjal stališče, da niso ribe in divjačina stvari brez lastnika in da je treba divji lov smatrati za na-vadno tatvino. Branilec dr. Lemež je zagovarjal stališče kasacije.

Mali senat je osvojil stališče, da je divji lov navadna tatvina, torej stališča apelacijskega sodišča in je zato Toneta sicer obsodil le na tri mesece, toda ne na navaden zapor, marveč za-radi zločinca tatvine na strogi zapor. O tej ribarski pravdi bo odločal še stol sedmorice.

Pričakujemo, da po tej izvedbi ne bo skušal glasbeni poročevalec nekoga ljubljanskega dnevnika in skladatelja spravljati tega slovanskega ge-nija v zvezo z banalnostjo, kar je že ponovno storil. Isti kvarteti, ki so že mnogokrat izvajali Dvo-řáka, so igrali nekajkrat tudi njega in bogve koga bi se v tej dvojici končno prijel oni očiček...?(!)

Tehnična stran izvedbe kakor tudi smiselnost podajanja sta v nas zapustila učinkovite sledove. Ker smo v kratkem razdobju imeli priliko slišati dva pomembna kvarteta, smo lahko opazovali velike razlike v načinu podajanja. Medtem ko so Draždanci kipele ob izražanju holenja v nezumljivi volji v nasproju z nekoliko osladnim nam lutjim čustvovanjem, so nam Pražani podali pristnost slovanskega čustvovanja v neobziranem zaletu in z vero v poštenost svojega delovanja.

Navzoče občinstvo je po stari navadi, da na-pram lutjem ne štedi s priznanjem bodisi upravi-čeno ali neupravičeno, nevdržno ploskalo med od-mori in predvsem po koncu sporeda ter doseglo nekaj dodatkov, med katerimi je bila že omenjena Haydnova Serenada. Obiskovalci so zasedli nekaj malega nad polovico prostorov in s tem dostojno počastili prihod tujih glasbenikov. Vprašamo: za-kaj je bila tako prazna dvorana ob priliki Ljub-ljanskega kvarteta in kje je temu vzrok?!

nv.

od vseh Slovencev najboljši. S časom, ki ga je do-segel, je pustil precej za seboj nemškega prvaka Vilija Bognerja in še drugih 79 tekmovalcev, kar znači zanj izreden uspeh in zadoščenje. Smolej je bil 25., toda proga na 18 km ni njegova specialite-ta, upajmo pa, da bo v vztrajnostnem teku na 50 km pokazal vse svoje odlične sposobnosti in upaj-mo, da nas bo tudi letos tako prijetno presenetil, kot nas je lansko leto na FIS-ovih tekmah.

Hokey na ledu

se bliža svojemu zaključku. V obeh skupinah so ostala najboljša moštva, in iz ogorčene borbe, ki jo nudi vsaka tekma, je razvidno, da bo boj za olim-pijsko latoriko v tej panogi najhujši. Tekma An-glija-Kanada, ki se v ponedeljek ni mogla dovršiti, se je nadaljevala večerj. Borba je bila napeta do skrajnosti. To pot je šlo zares, in Kanadčani so za-slutili, da bodo morali napeti vse sile, če bodo ho-letki zmagati proti Angliji. Tekma, ki je v ponedel-jek klub podaljšanju ostala neodločena, tudi več-raj ni prinesla odločilnega rezultata vse do zadnje tretjine igre. Zadnja tretjina podaljšane tekme pa je prinesla Kanadčanom prvi poraz, ki so ga do sedaj doživeli. Angliji se je nasmehnila sreča in se ji je posrečilo ob koncu igre zvisati rezultat na 2:1 v svojo korist. Pri Angležih je nastalo ogromno navdušenje, kajti to je brez dvoma največji uspeh, ki ga je dosegla proti »Wunderteam-u« Kanadčanov, ki so prišli na letošnje igre s popolno goto-vostjo, da bodo odnesli prvenstvo v hockeyu v svo-jo domovino.

Madjarska: Nemčija 1:2

S to tekmo so si Nemci skoraj zagotovili mož-nost, da se plasirajo še v finalne tekme. Nemci je zmagala popolnoma zasluženo. Druga pričako-vana zmaga je bila zmaga Amerike nad Češko. Po nadmočni igri so premagali Čehoslovake z 2:0.

Kanada: Madjarska 15:0

Na ta način so se Kanadčani maščevali za po-raz od strani Anglije in zabili Madjarom, ki so popolnoma zgubili glavo. V prvi tretlini 3 gole, v drugi 9, v tretji pa zopet 3, tako da se je tekma končala z dvočlivilnim rezultatom.

Anglija: Nemčija 1:1

Največje zanimanje pa je vladajo za to tekno. Kdor je ob zvočniku zasledoval potek te gigant-ske borbe med dvema silnima in popolnoma izenače-nima nasprotnikoma, ni mogel slišati razen nabi-janja in kričanja desetih tisočev, ki so tekno za-sledovali, ničesar drugega. Nemčiji je šlo za biti ali ne biti. Šlo je za vprašanje, ali bo lahko na lastnih tleh premagala najmočnejšega nasprotnika. Igra se je pričela ob 9 zvečer.

V prvi tretlini je bila igra precej izenačena ter se končala z rezultatom 0:0. V drugi tretlini igre so pokazali Angleži premoč ter se je pretežni del odigral pred vrati Nemčije. Proti koncu dru-ga dela se je Angležem posrečilo zabiti en gol, tako da se je druga tretjina igre končala z rezul-tatom 1:0 za Anglijo. V tretjem delu igre so se Nemci zopet znašli ter so ne samo uspešno odbi-jali angleške napade, temveč jim je celo uspelo stanje izenačiti na 1:1. Po tem stanju se bo igra po 10 zvečer nadaljevala.

Najprej je bila tekma podaljšana za 10 minut. Teh deset minut je pomenilo za obe moštvi naj-večjo preizkušnjo. Obe postavi sta namreč napeli vse moči, da bi zmagala. Pa kljub temu je tudi teh 10 minut ostalo brez odločilnega gola s sta-njem 1:1. Sredi igre, t. j. po peti minuti, so si izmenjali vrata, med igro pa se je od Nemcev najbolj odlikoval golman Eginger, od Angležev pa Erchart, ki igra branilca in je že znan stari an-gleški športnik. Zelo so se obnesli tudi Kegel in Schenk v napadnih vrsti nemške postave. V zadnji minuti so Angleži napeli vse sile, petkrat so stre-ljali na nemški gol, ki pa ga je Eginger odlično in v vseh petih slučajih uspešno branil. Nemci so se omejili samo na obrambo, da bi si s tem pri-branili moči za zadnjih 10 minut.

Podaljšek zadnjih desetih minut je bil višek te dramatske borbe na ledu. Obe moštvi sta dali iz sebe vse, kar je bilo mogoče. Že ni bilo to več boj šestih igralcev proti šestim, ampak deset tiso-čev Nemcev, ki so navijali z vso silo in na ta način hoteli pomagati svojim ljubljencem do zma-ga. Ploščica je begala po ledu še zadnjih 10 minut, toda rezultata ni bilo nobenega. Tekma se je kon-čala neodločno v klub trikratnemu desetminutnemu podaljšku. V drugi tretlini podaljška je nastalo ogromno ogorčenje proti Angležem ter je moral najboljši nemški napadalec Kögel poškodovan za-pustiti igrišče. Vendar poškodba ni bila resnega značaja in je v zadnji tretlini igre zopet lahko nastopil burno pozdravljen od nemške publike.

Kaj bo danes?

- Ob 9 urno drsanje.
- Ob 10 hitrostno drsanje na 1500 m.
- Ob 11 skoki za norveško kombinacijo.
- Ob 14.30 urno drsanje v dvojicah.
- Ob 9 zvečer hokey na ledu.

Jutri:

- Ob 8.30 vojaški patrolni tek.
- Ob 9 hitrostno drsanje na 10.000 m.
- Ob 10 hokey na ledu.
- Ob 14.30 urno prosto drsanje moških.
- Ob 21 hokey na ledu.

Drobiž iz domovine

večji meri ogrožajo obstoj srednje in male trgovine. To borbo so zagrebški trgovci vodili že dalje časa, vendar niso imeli nobene resničnega uspeha.

Kriza zagreb. gledališča

Poslednja leta je doživljalo zagrebško gleda-lišče stalne krize, ki so bile mnogokrat finančnega značaja, mnogokrat pa tudi osebnega. Po dolgo-trajnih poizkuhih rešiti to krizo, kateri se je bil lansko leto pridružil še spor med upravnikom in gledališkimi osebjem, je prišel v zadovoljstvo jav-nosti in gledaliških igralcev na mesto upravnika dr. Branko Senoa. Z njegovim prihodom je v gle-dališče nastopila plodnejša doba, vendar kljub vsemu trudu ni mogel popraviti napak, ki jih je bil zagrebel njegov prednik Konjović. Sedaj je po-stalo vprašanje upravnika zopet aktualno, ker je dr. Senoa obolev in dalje časa ne bo mogel vršiti svojih poslov. V zagrebški javnosti so se pojavili glasovi, ki pomenijo strah pred bodočnostjo, kajti doslej še niso mogli najti človeka, ki bi ga sma-trali sposobnim, da obvlada vse te finančne in per-sonalne nepravilnosti, s katerimi se bori zagrebško dramsko gledališče.

Pullmanovi vozovi

Tvornica vagonov in železnih konstrukcij v Slavenskem Brodu je te dni prejela naro-čilo za izdelavo 10 Pullmanovih voz za brzo-vlake v mednarodnem prometu. To so prvi taki vagoni namenjeni mednarodnemu prometu, ki jih bo izdelala naša domača tvornica. Delo mora izvršiti v dveh letih.

Najstarejše mesto

Arheološka odprava izedinjenih držav, ki je kot prva prejela dovoljenje za raziskovanje »Strehe sveta«, Bolivjske planote v višini 3700 m nad morjem, je objavila poročilo o mrtvi prestolici Tiahuanaku. Raziskovalci jo smatrajo za najstarejše mesto v svetovni zgodovini. Njegova preteklost je uganka, a različni astronomski računi ugotavljajo, da je moralo obstajati vsaj pred 10 do 14 tisoč leti, torej je za več stoletij starejše od piramid in babilonskih razvalin. Ni mogoče odgovoriti na vprašanje, kdo so bili prebivalci, odkod so prišli, kam izginili in zakaj so se naselili v tem razredčenem gorskem zraku. Zato pa ni nobenega dvoma, da je bilo to ljudstvo z visoko kulturo, z lastno skrivnostno pisavo, z matematično in astronomsko obhoduvala vredno izobrazbo. Se naši arhitekti spoštljivo gledajo ostanke takratnih slavb. Tiahuanako je mrtvo mesto in izgleda kakor pravljica iz »Tisoč in ene noči«. Lahko bi domnevali, da so bili njegovi skrivnostni prebivalci veliki. Stotine poslopij, ki zavzemajo dva in pol kvadratna km površine, so zgrajene iz velikanskih naravnih klesancev, ki jih vežejo namesto cementa težki srebreni okovi. Sredi mesta se dviga 60 m visoka piramida. Umelno jezero na njeni strehi je najbrž v zvezi z obredi pri darovanju. V največjem svetlišču so ohranjeni 18 m visoki maliki. Sredi obširnega dvorišča se dviga gozd iz več sto 6 m visokih sleblov. Tudi ogromna »Sončna vrata«, ki vodijo v mesto, nosijo bogate kiparske okraske. Klesanci, ki tvorijo vse stavbe, so povprečno po 60 do 80 ton težki, a ponekod tehtajo tudi nad 200 ton. Vsi so tako sijajno obrušeni in sestavljeni, da ne bi mogli to boljše opraviti vsi sodobni stroji. Srebreni okovi, ki so jih rabili nekdanji stavbeniki, so postali usodni za mrtvo mesto, ki bi sicer slejkoprej kljubovalo času in vremenskim nepravilnostim. Španski osvoboditelji so razdirali stavbe, da bi se polastili srebra. Indijanci so potem pričeli rabiti ka-

menje, da bi tlakovali svoje blatne vasi. Potresi so zaključili razdejanje. Zdaj so ohranjeni samo Sončna vrata, piramida, svetlišče z 10 vrati in Aca-pana, trdnjava na umetno nasutem griču z velikim zidanim vodnjakom. Izmed več tisoč kipov je najbolj zanimiv po Špancih močno poškodovani »Mož z brado«. Obuja spomine na poznejše izročilo Aztekov o belem bradatemu človeku, ki jih je naučil pisati in spoštovati bogove ter vnaprej napovedal prihod Špancev. Azteki so ga častili v obliki kri-late kače, ki je nekoliko slična japonsko-kitajskemu zmaju kot vtelesenju cesarja. A Tiahuanako pomeni v jeziku Ink »Mrtvo mesto«. To je dokaz, da niso ohranili poznejši prebivalci nobenih spominov na nekdanje graditelje tega mesta.

Fotoskopija

V Ameriki so izkoristili filmski poslopek za razmnoževanje knjig, slik ali listin. V ta namen fotografirajo drugo za drugo posamezne strani ter razvijajo pozitivne snimke na kinematografskem fraku. Debeli knjigi se krči na ta način v drobno vrelence. Lastnik lahko nosi v žepu celo knjižnico. Za čitanje je potrebna preprosta naprava »Fotoscope«. Zarnica poveča snimek skozi lečo. Čita-telj obrača vtiak in odvija vrelence kakor lista po navadni knjigi. Seveda se lahko opremljajo fotocop-namerno navadne pole belega papirja z velikim ekranom, ki omogoči skupno čitanje besedila v predavalnici. Več evropskih knjižnic bo izkoriš-čalo novo napravo za čitanje onih redkosti, ki so ohranjene v enem samem izvodu. Ameriška filmska knjižnica se nadaljuje. Zdaj se dobijo na Irqu v tej obliki sv. pismo, Shakespeare in tudi drugi svetovni klasiki.

Manevri kljub vojni in zimi povsod. Slika o franc. vojaških vojah v Alpah.

Dickens v popravljeni izdaji

Znana londonska založba je natisnila »David Copperfield« v prireditvi Roberta Gravesa. »Av-tor štev. 2« ugotavlja v predgovoru, da imajo naši sodobniki dokaj manj časa in so vajeni drugačne naglice kakor Dickensova stara Anglija. Iz teh raz-logov je skrajšal »Copperfield« na polovico. Od 500 tisoč besed je ostalo samo 250 tisoč. Nova ra-cionalizirana oblika priljubljenega romana ga bo obvarovala pred pozabljenjem. Naj zadostuje za zgled tragični prizor na koncu romana, ko gleda David na morskali obali truplo nekdanjega solskega lovarja Steerforca. Pri Dickensu čitamo: »Stari mornar me je peljal na obalo. Zagledal sem tru-plo na istem kraju, kjer smo pobirali nekoč kot

otroci z Emilijo vred lepe školjke. Ostanke po vi-harju strle ladje so ležali v bližini neke srečne hiše, ki jo je onečastil Steerforce. Zdaj je ležal tu in tako mirno podpiral glavo z roko, ko da bi spal v solski postelji. Kolikokrat sem ga videl v isti legi v naši nekdanji spalnici.« Zdaj je ostalo od tega prizora samo nekoliko besed: »Morje je vrglo mrljica na breg.« mi je dejal stari mornar. »Menda ga poznate.« Sel sem tja. To je bil Steerforce. Pod-piral je glavo z roko prav tako, kakor sem ga videl zadnjič v življenju.« Ali ni prikrasil prireditelj v tej obliki poleg 50 odstotkov besedila še dokaj Dickensove poezije?

Sončni urar

V Parizu na starinskem Urarskem nabrežju (Quai d'Horloge) se nahaja že nad 200 let stara de-lavnica, ki ima naročnike v vseh delih sveta: v Litvi in Kongu, na Švedskem in Antilah. Sedanji lastnik izdeluje številčnice za sončne ure kakor nejevoj ded. Sončne ure so sicer iz mode, toda ra-dka naročila nudijo dosti zaslužka. Številčnice se izdehujejo iz marmornja ali iz še dražjega kamna, lahko so bronaste in po stari navadi vedno okra-sene z simboličnimi kipi ali podobami. Včasih se zgodi pri mojstru čudak, ki zahteva golovo uro za svoj novi vr. Mora potem poslušati predavanje o sončnih urah, ki se prirejajo vedno posamič, na te-

melju točnih podatkov o zemljepisni širini in dol-zini, po vestnem dolgem in težavnem računanju. Če bi zanemaril urar svojo dolžnost in poslal za Pariz izdelano številčnico na primer v Berlin, bi doživel veliko sramoto. Sončna ura, edina, ki kaže točni čas, bi bila potem nezanesljivejša od vsake, na starini kupljene oguljene budilke. Kazala bi na-mesto poldneva tri ali pet ur popoldne. Urar ima zbirko starih številčnic in med njimi največjo red-kost, številčnico iz slonovine za žepno sončno uro. Kje počiva njen lastnik, ki je nekoč lovil z njo sonce na svojem vrtu!

Cesar kot računar

Neka sodobnica pripoveduje v svojih spominih, da se je nekoč cesar Franc Jožef kot 40 leten mož zelo navduševal za plesalko Evelino Joos na dvor-ni operi. Večkrat je žalostno ponavljal: »Drago dete, vi ste samo 20 let stari. Le pomislite, da sem dvakrat starejši od vas.« A leta so tekla. Cesar je postal star. Tudi nekdanja »kakor puh lahka« ple-salka se je zdebela in morala zapustiti oder. Ce-sar jo je slučajno srečal po dolgem času pri neki dobrodušni prireditvi. »Draga gospa,« je vzdihnil, »to je presenečenje! A kako gre čas! Pomislite, sem že 76 let star. In vi?« Plesalka je bliskovito odvri-nila? »Saj veste, veličanstvo, da sem točno dvakrat mlajša od vas.« Cesar je zamišljeno pogledal 56 letno znanko in zmajal z glavo. »Saj res, imate prav. Torej ste zdaj 38 let stari. To je tudi dosti za ženo.« Zvijaja se je popolnoma posrečila. Cesar je bil vedno slab računar.

Nevarna mamila

Letno poročilo pariške zdravstvene oblasti ugotavlja, da beleži francoska prestolnica po-vprečno po 4 do 5 smrtnih slučajev oz. samo-morov žrtev prepovedanih mamil dnevno. Morfi, opij in slično, ki so bili šele pred kratkim znani samo med »zlato mladino«, so se zdaj razširili med izobražene in celo delavce. Ljudje iščejo v njih uteho, ker žive vedno bolj težko življenje. Ma-mila so zelo draga, ker se dobivajo izključno pri tihotapcih. Kljub temu sijajno zaslužijo v pariški okolici vedno več prepovedanih kadihnic opija, ki jih zamaž preganja policija. Strokovnjaki ugotav-ljajo, da se ozdravi komaj eden izmed slo prostovoljnih zasuhrjevalcev. Večkrat ponovno zapo-dajo mamila tudi oni premožnejši ljudje, ki se ozdravijo v dragih zasebnih sanatorijih. Samomor ali blaznost je navadno zaključek življenja ne-srečnikov.

Zdravilo za pijance

Berlinski zdravnik Viljem Strauss zatrjuje, da zanesljivo ozdravi še tako trdovratne pijance s pomočjo enostavnega vdihavanja kisika. Ponavlja to preprosto zdravljenje dva do trikrat in baje uniči na ta način vsako poželjenje po alkoholu.

I/2 9565/36.

Razglas

S 15. februarjem 1936 prenehajo poslovati uradi inkorporiranih okoliških občin v vseh za-devah, izvzemši knjigovodstvenih in blagajniških. Zato se od tega dne naprej do 31. marca 1936 vrše še nadalje vsa vplačila in izplačila pri občinskih uradih inkorporiranih občin Moste, Šiška in Vič. Poleg tega se vrši še do nadaljnjega izdajanje ži-vinskih potnih listov v inkorporiranih občinah ta-ko, kot doslej.

Vsi drugi posli pa se s 15. februarjem 1936 popolnoma prenesejo k mestni občini ljubljanski, oziroma mestnemu poglavarstvu, tako da poslujejo od imenovanega dne naprej uradi mestnega pogla-varstva ljubljanskega v vseh zadevah, v katerih so poslovali doslej uradi inkorporiranih občin.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani,

dne 11. februarja 1936.

Predsednik: dr. J. Adlešič s. r.

Nevarnosti dela. Takole razstreljujejo delavci skale nad avtomobilsko cesto v okolici Bristola, ki groze, da se bodo porušile nanjo.

Mrtvi in dva živa

DOGODEK

1.

V petek zvečer ob pol osmih se je zgodilo ne-kaj, kar je pretreslo vse mesto in ga napolnilo z zgražanjem. Nekaj pretresljivega, nezasišane in divjega: dva roparja sta z revolverji v rokah vdrli v mestni poštni urad in ga po najboljšem ameriškem vzoru oplenili.

Prvi glasovi so govorili, da sta ubita dva urad-nika. To pa je bilo pretirano, kajti enemu je uda-ree le obkolkel glavo. Drugi je bil zares mrtev.

V uradu so bili trije: Berger, Lüdersen in Quisthus. Vsi trije so bili med pet in tridesetim in štridesetim. Lüdersen, ki edini ni bil oženjen, je bil dve leti mlajši od Bergerja.

Katastrofa se je zgodila kmalu po preteku uradne ure, tedaj ko so se sluga z odhajajočo pošto odpeljale na postajo. Trije uradniki so ob času ne-sreče bili torej sami. Lüdersen je ravno hotel dnevni inkaso zakleniti v železno blagajno; Quisthus je s svojo blagajnico bil odšel nekam drugam, Berger pa je sedel v sosednji sobi in seševal poštne na-kaznice. Njegova blagajna je bila od vseh največja, vsebovala je sedem tisoč kron. Ostali dve sta imeli z znakami vred morda do štiri sto in dve sto kron.

Dogodek se je odigral z brzino surovega na-pada. Edini, ki bi lahko povedal, kako se je stvar bila začela, je bil Quisthus, ki je bil najbližje zad-njim vratom. Toda ravno on je bil mrtev. Najbrž se je postavil po robu in bil takoj ubit.

Drugi, ki so ga roparji presenetili, je bil Lü-dersen. Ravno je hotel zakleniti blagajno, ko je v srednji sobi zaslišal ropot. S ključem v rokah je planil ven, da vidi, kaj je, v vratih pa je trčil na maskiranega roparja s povzdignjenim revolverjem.

Za trenutek mu je zastala kri. Nato ga je strah pognal v brezmišelnost in obupno strast po dejanju.

Nekaj je moral napraviti, nekaj pobiti na tla, vse-eno kaj. V divji razburjenosti je stopil za korak nazaj, se ustavil, nato pa planil na maskirano po-stavo, a tako, da si pozneje ni mogel razložiti zakaj in kako. Z leve roko je nagnosko odbil revolver, z desno pa je zavijtel ključ kakor kako nevarno orožje. Zadel je z njim ob nekaj mehkega in brez-glasnega in zaslišal svoje lastne razburjene krike.

A ni kričal na pomoč. Njegovi kriki so bili strastno in divje zatiranje:

»Ne upaš streljati! Ne upaš streljati!«

Divjal in bil je krog sebe, brez glave in brez smotra, dokler se od premišljenega udarca zadet ni nezavesten zrušil na tla.

Berger ni bil ničesar slišal, ko so Quisthusa ubili, pač pa je začel Lüdersenov krik in padec, ki mu je sledil. Pri tem krikju je poln groze skočil na noge. Nekdo je v najvišji grozi zakričal. Ne, tu je izključena sleherna šala. Kaj je vendar bilo? Kaj pomeni, da si nekdo ni upal streljati? Planil je k vratom, da pogleda, kaj je na stvari in da v slu-žaju potrebe pomaga. Po tretjem koraku pa mu je postalo jasno: to, kar se dogaja v sosednji sobi, more biti samo eno.

Ravno se je hotel obrniti. Spomnil se je bla-gajne. Blagajne, ki so oni računali nanjo in ki jo je moral rešiti. Življenjske nevarnosti ni bilo, streljati si niso upali, saj je slišal. Tako bi na vsak način mogel najprej spraviti blagajno na varno, potem pa —

Tedaj pa se je zrak stresel od Lüdersenovega neartikuliranega glasu, zaslišal se je padec, kakor zamolkot odmev ali kakor da je mrtvo telo plosnilo v vodo.

Burno je odprl vrata, vročino vznemirjen in ves v strahu, da bo prišel nepoznano in da ne bo več mogel odvrniti tega, kar se je zgodilo ali kar bi se zgoditi moglo.

Na pragu pa je okamenel, vsega ga je pre-vezelo, tako da niti kljuke ni izpustil. Lüdersen je v klopi zvit ležal pred vrati, tesno za njim pa je stal mož-silak z zasoplim in krvavim obrazom, ki mu je od brade visela črna čunja. Revolver se je

z bliskovito naglico dvignil pred njim. V istem hipu pa so med njima tudi vrata zeloputnila.

V mešanici strahu in zmede je Berger odbežal nazaj, naglo zagrabil blagajno in skočil k oknu. Tedaj pa so se vrata zopet odprla in zaslišal se je trd, hladen in zapovedujoč glas: »Stoj, sicer stre-ljam!«

Berger je postavil blagajno na okensko polico in se obrnil ter jo tako zakril s svojimi hrbtom. Njegovo sloko telo se je zamajalo, obraz se mu je spuščil ob strahu in jeze.

Štiri korake pred njim je stal nov ropar, večji in vitkejši od onega tam zunaj. Naličje mu je po-polnoma zakrivalo obraz, v glasu mu je zvenela obupna, neuklonljiva volja.

»Roke proč od blagajne!«

Berger ni odgovoril. Trmasto je zrl v onega drugega, in se ni ganil.

»Tako! Ne slišite? Nobenih neumnosti! Dva sva, to pomeni dva revolverja!«

Berger je še vedno nepremično stal. Tedaj je zavnel skrajno razburjen glas: »Bo ali ne bo? Minuto še, potem streljam!«

Trenutek se je Berger še obotavljal. Nato pa je mrtvaško bled stopil za korak vstran. Tam je ob-stal nepremičen in gledal, kako je tujec s hitrimi in nervoznimi kretnjami praznil blagajno. Gledal ga je, ko je izginjal skozi vrata in slišal, kako se je zaobrnul ključ v ključavnicu. Tedaj je odprl okno in skočil na cesto, da bi prikladal pomoč. Ni se mu ta-koj posrečilo. Ljudje, ki je nanje naletel, so ga imeli za blaznega.

2.

To je bilo vse, kar se je o katastrofi moglo iz-vedeti in že je v prvih večernih urah mesto bilo napeto od razburjenja. Dogodek se je odigral hi-treje nego treba česa, da prebereš najkrajše poro-čilo o njem. Dva neznanca sta se vzela odnekod, opravila svoje in brez sledu izginila. Ena edina rešna točka je svetila. Dva moža sta se v zapadni smeri odpeljala iz mesta, ki pa se je njuna sled poznala le pol milje daleč od mestne meje.

Berger in policisti so našli Quisthusa ležati nezavednega za zadnjimi vrati. Lüdersen je ležal na tleh, zmeden in z luknjico v glavi. Oba so pre-peljali v bolnišnico, kjer so na Quisthusu ugotovili težak nalom črepinje in rekli zanj, da bo v pri-hodnji noči umrl, ne da bi prej prišel k zavesti. Lüdersena pa so obvezali in poslali domov.

Berger je šel iz bolnišnice z redarji na poli-cijo, da jim pove vse po resnici, kakor ve in zna. Policijski inspektor Luer ga je zaslišal osebno. Ce-tudi je dal vse zapisati, tudi najmanjše podrobnosti, je poročilo izpadlo dokaj mršavo. Inspektor ga je prečital počasi in mrzlo ter mu nato s svo-jimi nemirnimi, ribjimi očmi pogledal v lice. Imel je debel, gladek in zaripljivo sladostno obraz; eno roko je položil na trebuh:

»Ne želite torej nič več reči?«

»Ne.«

»A vam samim se popolnoma nič ni zgodilo?«

»Ni.«

Policijski inspektor je v nejasni brigi na-gubal čelo.

»Ničesar niste videli, kar se je v drugih uradnih prostorih dogajalo, niti niste ranjeni ali poškodovani? To se pravi, da morda vobče niste bili navzoči?«

Preko Bergerjevega obraza je spretetela rde-čica. Ves čas je sedel zmeden in preplašen.

»Na vsak način sem stal pred revolverjem.« Zdelo se je, da je oster zvok odgovora onega dru-gega razjrazil.

»Kajpak,« je dejal, »no in zalem?«

Berger je stresel z glavo in ni odgovoril.

»Ali ste se sploh kaj upirali?«

»Ne.«

»Tedaj ste svojo blagajno izročili prostovoljno?« Slab nasmeh je šinil po Bergerjevem zmede-nem obrazu.

»Prostovoljno?« je vprašal. »Ali sem jo mar dal prostovoljno z revolverjem na čelu?«

Inspektor se je razdražen vzravnil: »Saj ven-dar ni streljal.«